

κτερινοῦ φωτός ὅπερ ἐπλημμύρει ἐν μέ-
ρος τοῦ δωματίου, ἡ Λουκία, μὲ κόμην
λελυμένην καὶ ὀφθαλμοὺς κεκλεισμέ-
νους, ἐκάθητο πλησίον τοῦ πτώματος
τοῦ συζύγου της. Ἡ παιδαριώδης δια-
σκέδασις εἰς ἣν ἐφαίνετο σπουδαίως
ἀσχολουμένη ἐμαρτύρει ὅτι ἐν τῷ ἐγ-
κεφάλῳ της αἱ ἰδιοτροπίαι τῆς παρα-
φροσύνης εἶχον ἐνωθῇ μὲ τὰς τῆς ὑπνο-
βασίας. Ἐκράτει τὸ κιβωτίδιον ἐπὶ τῶν
γονάτων της, συνέτριβε τοὺς κυλίνδρους
τὸν ἓνα μετὰ τὸν ἄλλον, καὶ διέσπει-
ρεν ἐπὶ τοῦ τάπητος τὰ χρυσᾶ νομί-
ματα τὰ ὅποια κατέτασσε συμμετρι-
κῶς. Τὸ ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ γέροντος
ρεῦσαν αἷμα εἶχεν ἀναμιχθῇ μὲ τὸ παι-
γνίδιον ἐκεῖνο, καὶ ἡ παράφρων ἔβαπτε
τοὺς δακτύλους της γελῶσα.

Ἡ Λουκία ἀποσπασθεῖσα ἐκ τοῦ ἀπαι-
σίου ἐκεῖνου θαλάμου, ἀφυπνίσθη καὶ
κατελήφθη ὑπὸ φρικωδῶν σπασμῶν,
διαρκούντων τῶν ὁποίων ἐσβέσθησαν καὶ
αἱ τελευταῖαι λάμψεις τοῦ λογικοῦ. Ἡ
σκηνὴ ἡ διαδραματισθεῖσα πρὸ πέντε
μηνῶν ἀνενεώθη ἔτι μᾶλλον τραγικὴ τὴν
φορὰν ταύτην. Ἡ δικαστικὴ ἀνάκρισις
παρεδέχθη ἀδιστάκτως ὅτι ἐν στιγμῇ
ὑπνοβασίας, ἡ κυρία Γορσὰζ ἐδολοφό-
νησε τὸν σύζυγόν της κατὰ τοῦ ὁποίου,
ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀρθούρου Δωβιάν,
ἔτρεφεν ἀμείλικτον μῖσος· κατεδείχθη
ὁμοίως ὅτι κοιμωμένη δὲν ἐπραξεν ἄλλο
εἰμὴ νὰ ἐκτελέσῃ ἀπόπειραν πρὸ πολ-
λοῦ μελετηθεῖσαν. Μεταξὺ τῶν δικα-
στῶν πλείστοι ἀπεφάνθησαν ὅτι καὶ
αὐτὸς ὁ ὕπνος δὲν συνεχώρει ἀρκούντως
τὸν φόνον, καὶ ὅτι ὑπῆρχον λόγοι διὰ
νὰ παραπεμφθῇ ἡ ὑπόθεσις ἐνώπιον τοῦ
κακουργιοδικείου· ἀλλ' ἡ παραφροσύνη
τῆς κατηγορουμένης ἀποδειχθεῖσα νομί-
μως ἀφῆρεσε πᾶσαν πρόφασιν ἐγκλη-
ματικῆς δίκης. Ἀντὶ νὰ κατακλεισθῇ εἰς
εἰρκτὴν, ἡ χήρα τοῦ γέροντος ἐτέθη εἰς
φρενοκομεῖον, τοῦθ' ὅπερ ἐφάνη εἰς πολ-
λοὺς πολὺ ἐπιεικές.

Τῷ 1858, μεταξὺ τῶν περιέργων τῶν
ἐπισκεπτομένων τὸ κατάστημα τοῦ Χά-
ρεντων, εὕρίσκετο πολίτης τις πεντηκον-
τούτης περίπου, δροσερὸς καὶ παχὺς,

κοσμίως ἐνδεδυμένος καὶ καλῶς ὑποδε-
δεμένος· ἐκράτει ἐκ τοῦ βραχίονος γυ-
ναῖκα φοροῦσαν ὅλως νέα ἐνδύματα, καὶ
ἐκ τοῦ δακτύλου τετραετὲς παιδίον τὸ
ὅποιον ἡ μητρικὴ ματαιότης εἶχεν ἐνδύ-
σει ἐπὶ τὸ στρατιωτικώτερον. Τὸ σύμ-
πλεγμα ἐκεῖνο, εἰκὼν τῆς ἀστυκῆς εὐ-
δαιμονίας, τελευταία ἀντανάκλασις τῶν
πατριαρχικῶν ἡθῶν, ἦτο ἐξ ἐκείνων ἅτινα
προκαλοῦσι τὸ μειδιάμα τοῦ καλλιτέ-
χου καὶ τὸν γλυκὺν ρεμβασμὸν τοῦ
φιλοσόφου.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς συμπαθητικῆς ἐκεῖ-
νης οἰκουγενείας, ὅστις ἤγειρε τὸν υἱόν
του εἰς τὰς ἀγκάλας του διὰ νὰ ἰδῇ εὐκο-
λώτερον τὰς οἰκοτρόφους τοῦ καταστή-
ματος, ἐστάθη αἴφνης εἰς τὴν θέαν πα-
ράφρονος τινὸς, νέας εἰσέτι καὶ ὠραίας,
ἣτις, χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς αὐτὸν, διῆλθε
ψιθυρίζουσα κλαυθμηρῶς τὸ ὄνομα τοῦ
Ἀρθούρου.

—Τί ἔχεις, κύριε Καληχέρη; ἠρώ-
τησε τὸν σύζυγόν της ἡ ἐστολισμένη
γυνή· εἶσαι ὡχρὸς σὰν τὸ πανί.

—Δὲν εἶναι τίποτε, πεινῶ, ἀπεκρίθη
ἐπανακτῶν τὴν ψυχραιμίαν του ὁ ἀρ-
χαῖος κατάδικος, καταστάς, χάρις εἰς
τὴν προῖκα τῆς κυρίας του, ἀρχηγὸς
ἐμπορικοῦ καταστήματος λίαν ἀνθηροῦ·
ὑπάγωμεν νὰ γευματίσωμεν· ὁ Ἀχιλλεὺς
κοιμᾶται· οἱ τρελοὶ δὲν τὸν διασκεδά-
ζουν πλέον καὶ ἐμένα μὲ ἀρκοῦν ὅσους
εἶδα.

ΤΕΛΟΣ

ΡΩΜΑΙΑΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙ ΛΥΓΟΓΕΣΤΟΥ

(Συνέχεια.)

VI—Βεβαρμέναι κόμαι.

Οἱ Ῥωμαῖοι φαίνεται ὅτι τὴν συνή-
θειαν τοῦ βάπτειν τὴν κόμην εἶχον πα-
ραλάβει παρὰ τῶν κατοίκων τῆς Μεγά-
λης Βρεττανίας οὗς ὁ Καῖσαρ συχνά-
κις διὰ τοῦ ἐπιθέτου *ricli* (κεχρωμα-
τισμένοι) καλεῖ, καὶ οἵτινες τότε, ὡς

καὶ νῦν, πολλοὺς ἐρυθροὺς ἠρίθμουν μεταξὺ αὐτῶν. «Ἀνόητος! ἀνακράζει ὁ Προπέρτιος πρὸς τὴν Κυνθίαν, εὐχαριστεῖσαι νὰ μιμῆσαι τοὺς ῥυπαροὺς Βρεττανοὺς, δίδουσα εἰς τὴν κόμην σου τεχνητὴν στιλπνότητα.»

Ἄλλως τε φαίνεται ὅτι ἐν τῇ τέχνῃ ταύτῃ οἱ Ῥωμαῖοι καλλιτέχναι διέπρεψαν. Μετεχειρίζοντο δὲ πλῆθος οὐσιῶν. «Ὁ φλοιὸς τοῦ χλωροῦ καρύου πολὺ ἐχρησίμευε, λέγει ὁ Τίβουλλος, πρὸς ἀπόκρυψιν πολλῶν ἐτῶν.»

Ὁ Ὀβίδιος φαίνεται ὅτι παρέχει περισσοτέραν πίστιν εἰς γερμανικὰς τινας συνταγὰς. «Ἡ γυνὴ αὕτη, λέγει, βάπτει τὴν λευκὴν αὐτῆς κόμην μὲ τὸν χυμὸν γερμανικῶν φυτῶν, ἡ δὲ τέχνη τῇ δίδει χρῶμα καὶ τοῦ φυσικοῦ ζηλωτότερον.»

Ἐνίοτε δὲ τὰ οὕτω γιγνόμενα θαύματα ἦσαν ἀκαριαῖα. «Ἡ δεῖνα γυνὴ, ἀνακράζει ὁ Μαρτιάλης, ἐγένετο ἐξαίφνης κόραξ, ἐν ᾧ νῦν ἔτι ἦτο κύκνος.»

Καίπερ τοῦ μαύρου ὄντος τοῦ συνηθεσέρου χρώματος, γυναικῆς τινες ἠρέσκοντο νὰ δίδωσιν εἰς τὴν κόμην των καὶ χρώματα ἄλλα κατὰ τὴν ιδιοτροπίαν αὐτῆς ἐκάστη, ἐξαιρουμένων ὅμως τοῦ κροκοειδοῦς καὶ κυανοῦ, ὡς χρωμάτων ἐχόντων ὁποῖαν σημασίαν εἶχε καὶ ὁ χρυσοῦς ζωστήρ κατὰ τὸν μεσαίωνα^{*}). Τοῦτο ὑπαινίττεται καὶ ὁ Προπέρτιος λέγων πρὸς τὴν Κυνθίαν «ἐπειδὴ γυνή τις βάπτεται κυανὰς τὰς τρίχας, ἔπεται ὅτι τὸ χρῶμα τοῦτο γίνεταί εὐπρεπές;»

Αἱ βαφαὶ αὗται εἶχον δυστυχῶς, ὡς καὶ αἱ ἡμέτεραι, τὸ ἐλάττωμα τοῦ ῥυπαίνειν τὴν κεφαλὴν. Ὅθεν καὶ ὁ αὐτὸς ποιητὴς ξηρὰ ξηρὰ λέγει πρὸς γέροντα θέλοντα νὰ φαίνεται νέος διὰ τῶν βεβαμμένων τριχῶν του ὅτι «οὐχὶ κομμωτῆς ἀλλὰ σπόγγος τῷ χρειάζεται» (πρὸς καθαρισμὸν τῆς ῥυπανθείσης κεφαλῆς του).

Ἔτερον πολὺ σπουδαιότερον ἐλάτ-

τωματῶν βαφῶν τούτων ἦτο ὅτι ἔκαιον τὰς τρίχας, αἵτινες ὡς ἐκ τούτου ἔπιπτον. Ἀλλὰ παρατηρήσατε μᾶλλον διὰ τίνων λέξεων ὁ Ὀβίδιος ἐπιπλήττει νέαν ἥτις, ἐναντίον τῶν παραινέσεών του, ἠθέλησε νὰ μεταβάλλῃ τὸ φυσικὸν χρῶμα τῆς ἐξαισίας αὐτῆς κόμης.

«Σοὶ ἔλεγον καθαρὰ, παῦσον τοῦ νὰ ἀλείφῃς τὰς τρίχας σου· ἀλλὰ τὸ ἔπραξας ἤδη τοσάκις ὥστε δὲν θὰ σοὶ μείνῃ οὐδὲ μία ἵνα βάψῃς.

«Ἐν τούτοις ἡ κόμη σου οὔτε τὸ χρῶμα τοῦ ἐβένου εἶχεν οὔτε τὸ τοῦ χρυσοῦ, ἀλλ' ἦτο λαμπρόν τι κρᾶμα ἀμφοτέρων.

«Εἰς μάτην ἔκραζον «εἶναι ἔγκλημα, ναί, ἔγκλημα εἶναι νὰ καίῃς τοσοῦτον ὥραιαν κόμην.

«Σὺ λοιπὸν πταίεις· διότι σὺ ἡ ἰδία ἐπέχριες μὲ τὰ δηλητηριώδη ταῦτα φάρμακα τὴν κεφαλὴν σου.»

Καὶ ταῦτα μὲν λυπηρότατά εἰσι βεβαίως· πλὴν καὶ πολὺ κλείω ἔτι ἡ δυστυχῆς ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὴν φιλαρέσκειάν της, ἐπειδὴ μεγάλα δυστυχήματα, καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος, ἐπήρχοντο. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα, ἅπερ ἠρύσθη ἐκ τῆς δραστηκότητος τῶν κροκοειδῶν βαφῶν πρὸ πάντων.

Ἀπειράκις ἄρα δίκαιον εἶχεν ὁ Ὀβίδιος· εἰς τοῦτο ὅμως δὲν συμφωνῶ, νὰ ἐπιχαίρω δηλ. ἐπὶ τῇ καταστροφῇ της. Πῶς τολμᾷ νὰ τῇ λέγῃ ὅτι «Κέκτηται τὴν γενναιότητα νὰ θεωρῇ ἐπὶ τῶν γονάτων της τὴν ἀπολεσθεῖσαν κόμην, θησαυρὸν ἄξιον φεῦ! καλλιτέρας θέσεως.»

Εὐτυχῶς ὅμως τὸ συμπαθητικὸν τῆς φύσεως αὐτοῦ ταχέως ὑπερίσχυε καὶ εὐκόλως ἐκ τῶν ἐλέγχων καὶ σαρκασμῶν μετέβαινε εἰς τὰς παραμυθίας· σπεύδει λοιπὸν νὰ προσθέσῃ «ἐπανορθωτὴ εἶναι ἡ ἀπώλεια· μετ' ὀλίγον θὰ ἴδῃς ἐπαναφυομένην νέαν κόμην· ἄλλως τε οἱ τῆς Γερμανίας δοῦλοι θὰ σοὶ πέμψωσι τὰς ἑαυτῶν, ἔθνος ὑποτεταγμένον θὰ ἐπιφορτισθῇ τὴν κόμμωσίν σου.

VII — Πλαστὰὶ κόμαι, φανάκαι.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο μέσον ἦτο βε-

(*) Τοιοῦτον ζωστήρα ἐφόρουσαν αἱ ἀκόλαστοι μόνον γυναῖκες. Σ. Μ.

βαίως τὸ ἀσφαλέστερον, ἐχρειάζετο μόνον νὰ φυλάττηται τις ἐκ τῶν ἀστεϊσμῶν τοῦ Μαρτιάλη. «Δελία, ἀνακράζει, πῶς δὲν αἰσχύνεσαι μεταχειριζομένη ὁδόντας καὶ κόμην ψευδῆ;»

«Ἡ δὲ Φαβύλη ὁμνύει ὅτι ἡ κόμη ἦν ἡγόρασεν εἶναι ἰδική της. Ψεύδεται λοιπόν; Βεβαίως ὄχι.»

Ματαίως ὡσαύτως ὁ αὐτὸς ποιητὴς θὰ εἴπῃ πρὸς τινὰ Κεκίλιον «ὅτι οὐδὲν χεῖρον φαλακροῦ θέλοντος νὰ φαίνεται δασύτριχος.»

Ὁ συρμὸς ἔσεται πάντοτε πολὺ ἰσχυρότερος πασῶν τῶν ἀντιλογιῶν καὶ τῶν σκωμμάτων.

Φενάκην δὲ ἔφερον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ῥώμῃ; Σπουδαία ἐρώτησις εἰς ἣν ἀπαντῶμεν καταφατικῶς. Ὅθεν ὁ Δομιτιανὸς ἀναφαίνεται ἐν τοῖς νομίσμασιν αὐτοῦ μετὰ φενάκης ἀνακαλούσης εἰς τὴν μνήμην διὰ τῶν καλλωπισμάτων καὶ τοῦ μεγέθους της τὰς ἐμπεπορπημένας τῶν ἡμετέρων ἀρχαίων χρόνων· αἱ αὐταὶ παρατηροῦνται εἰς τὸν Ὁθωνα καὶ Γάλβαν.

Φαίνεται ὅμως ὅτι αἱ πρῶται ὧν ἐποιήσαντο χρῆσιν ἦσαν λίαν ἀτελεῖς, ἐπειδὴ συνίσταντο ἐξ ἀπλοῦ τραγείου δέρματος, δι' οὗ ἐκάλυπτον τὴν κεφαλὴν. καὶ τις ἀστεῖος ἔλεγε «καλὰ ὑποδήματα ἔφορει ἡ κεφαλὴ του.» Βεβαίως δὲ μεγάλη διαφορὰ ἦτο μεταξὺ τῶν γελοίων ἐκείνων διευθετήσεων καὶ τῶν ἡμετέρων ἀοράτων προκομίων καὶ πρὸ πάντων τῶν ἐπὶ Δουδοβίκου ΙΔ' κατασκευασμάτων.

Αἱ γυναῖκες εὐτυχῶς ἐδείχθησαν δυσάγωγότεραι· δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι εἶχον προδράμει τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου βασιλέως. Ὁ Ἰουβενάλιος ὁμιλεῖ περὶ οἰκοδομημάτων, περὶ ἀληθῶν πύργων, δι' ὧν αὐταὶ κατεφόρτιζον τὴν κεφαλὴν.

Ἡ τέχνη, προστίθῃσιν, ἀκαταπαύστως «διέψευδε τὴν φύσιν·» δυστυχῶς ὅμως πλέον ἢ ἅπαξ ὡσαύτως κατέθλιβε καὶ τὴν ἠθικὴν. Ἡ Μεσσαλίνα *)

εἰς τὰς ἀπερισκέπτους νυκτερινὰς αὐτῆς ἐπιχειρήσεις ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Σοβούρης, ὅπου ὁ αὐτὸς ποιητὴς διὰ τῶν στίχων του τὴν παρακολουθεῖ «ὑποκρύπτει τὴν μελανὴν αὐτῆς κόμην ὑπὸ κροκοειδῇ φενάκην.»

Διατί κροκοειδῆ; διότι, ὅπερ καὶ πρὸ ὀλίγου ὑπεδείξαμεν, τὸ χρῶμα τοῦτο, μετὰ τοῦ κυανοῦ, ὅν τὸ τῶν ἐταίρων χρῶμα, συνεπλήρου τὸν μεταμφιεσμὸν θαυμασίως.

Αἱ φενάκαι ἐγίνοντο πρόξενοι γελοίων συμβάντων. Ἐν τῶν ἀστειοτέρων εἶναι τὸ ὑπὸ Φλαβίου Ἀβιανοῦ ἀναφερόμενον περὶ μεγάλων τινῶν τῆς Ῥώμης προσώπων: «Ὁ ἐναντίος βόρειος ἄνεμος παρέδωκεν εἰς τὰ βλέμματα τοῦ δημοσίου τὴν γελοίαν κεφαλὴν του, ἐπειδὴ, ἀρπάσας αἴφνης τὴν φενάκην αὐτοῦ, ἀφῆκε τὴν κεφαλὴν γυμνὴν καὶ λάμπουσαν.» Τοιαύτη ὡσαύτως θὰ ἦτο καὶ τῆς καλλωπιστρίας ἐκείνης ἡ σύγχυσις, ἥς τὴν κόμην ὁ Ὀβίδιος ἕως τότε ἐπίστευεν ἀληθῆ, ὅταν εἰσέρχεται ποτε παρ' αὐτῇ ἐξ ἀπροόπτου.

Ἐν τῇ ταραχῇ της ἐκείνη θέτει τὴν φενάκην ἀναστρόφως.

«Τοιαύτην αἰσχύνην, λέγει, μόνον εἰς τοὺς ἀσπονδοτέρους του ἐχθροὺς δύναται τις νὰ εὐχηθῇ.»

Διατί ὅμως ἡ ἀπερίσκεπτος δὲν ἀναμιμνήσκειται καὶ αὕτη τοῦ ἀποφθέγματος ἐκείνου τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ. «Πᾶσα ὀλιγόθριξ πρέπει διὰ μοχλῶν νὰ κλείῃ τὴν θύραν της.»

«Μόνον δὲ, προστίθῃσιν, αἱ ἔχουσαι κόμην μεγάλην, καὶ μόνον αὗται, δύνανται νὰ τολμήσωσι νὰ δεξιωθῶσι καθ' ἣν ὥραν τὰς κτενίζωσιν, ὅπως ἴδωσι τὴν κόμην των προσπαίζουσιν τοῖς ὤμοις.»

Ἐνθυμηθῶμεν δὲ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὅτι αἱ Ῥωμαῖαι κυρίαι πάσχουσιν ὑπὸ ἐπιδημικῆς ἀσθενείας ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐπιπτον αἱ τρίχες των,

(*) Σύζυγος τοῦ Αὐτοκράτορος Κλαυδίου, ὡραία καὶ πνευματώδης, ἀλλὰ διαβόητος διὰ τὴν ἀπαραδειγμάτιστον ἀκολασίαν, τὴν ἀπάνθρωπον σκληρότητα καὶ παντοειδῆ κακοήθειάν της. Ἀμέσως κατωτέρω ὁ συγγραφεὺς ὑπαινίσσεται οἰ-

κίαν ἣν εἶχεν ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν ἀκολάστων γυναικῶν πρὸς κορεσμόν τοῦ πάθους της. Ἐπὶ τέλους ἀνακαλυφθεῖσα ὑπὸ τοῦ μωροῦ Αὐτοκράτορος ἐφανεύθη κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ τῇ 48 π. Χ.

ἐπεκαλοῦντο τὴν προσάσιαν τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ὅτι παύσαντος τοῦ κακοῦ, ἔστηναν ἄγαλμα καθ' ὃ ἡ θεὰ παρίστατο εἰς θέσιν γυναικὸς κτενιζομένης.

VIII — Ὁ περὶ τὴν κεφαλὴν κόσμος.

Ἡ ἡμετέρα ἡρώϊς καὶ ἂν ἐκ φύσεως οὐδεμίαν εἶχεν ἀνάγκην τῶν βαφῶν τούτων ἢ τῶν προσθεμάτων, ἔμενε πάλιν τὸ κεφάλαιον τοῦ περὶ τὴν κεφαλὴν κόσμου ἔργον οὐ σμικρόν. Καὶ δὴ ἐκτὸς τῆς κομμωτρίας ἀεχρειάζοντο, λέγει ὁ Τίβουλλος, τρεῖς τοῦλάχιστον δοῦλαι, ἡ μὲν δηλαδὴ ἵνα κτενίσῃ καὶ βοστρυχίσῃ τὴν κόμην, ἡ δὲ ἵνα ἀλείφῃ μύροις καὶ ἡ τρίτη ἵνα εὐθετίσῃ αὐτὴν κατὰ τὸν τελευταῖον συρμόν.»

Τελευταῖος συρμός! Εὐκόλον μὲν εἰπεῖν, ὑπῆρξεν ὅμως τίς ποτε τελευταῖος, ἀφ' οὗ καθ' ἐκάστην βλέπομεν νέους ἀναφαινομένους;

Τὸ νὰ θελήσῃ τις μόνον νὰ τοὺς ἀριθμήσῃ θὰ ἦτο, λέγει ὁ Ὀβίδιος, ἐπίσης ἀδύνατον ὥς ἀπὸ μετρήσαι τὰς βαλάνους γιγαντιαίας δρυὸς, τὰς μελίσσας τῆς Ἰβλας *) ἢ τὰ κατοικοῦντα τὰς Ἀλπεις θηρία.»

Μᾶς σημειοῖ ὅμως τοὺς κυριωτέρους, φροντίζων νὰ προσθέτῃ παρατηρήσεις τινὰς, φανερούσας ὅποσον εἶχεν ἐμβυθύνει εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο:

«Πρόσωπον πρόμηκες, θέλει κόμην χωριζομένην ἐπὶ τοῦ μετώπου.

«Ἐλαφρὸς κόμβος ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτου τῆς κεφαλῆς μέρους, ἀφίνων ἀκάλυπτα τὰ ὦτα, ἁρμόζει κάλλιον εἰς τὰ στρογγύλα πρόσωπα.

«Αὕτη ἀφίνει τὴν κόμην νὰ κυμαίνεται ἐπὶ ἐκατέρας τῶν πλευρῶν.

«Ἡ ἄλλη δ' ἐκείνη μέλλει νὰ ὑψώσῃ τὸ προκόμιον ὥς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος.

«Ἡ μὲν θέλγει διὰ τῶν πλοκάμων τῆς ἀνεμώδους κόμης τῆς.

«Ἡ δέ...» Ἀλλὰ δὲν θὰ ἐτελειώναμεν, εἰν ἡθέλομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν

τὸν Ὀβίδιον μέχρι τέλους, διότι ὁλόκληρον σχεδὸν σύγγραμμα συνέθηκεν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου. Ἐκ τῶν διαφορῶν ὅμως τούτων συρμῶν ὁ χαριέστατος, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Ἰουβενάλιου, εἶναι «ὁ συνιστάμενος εἰς τὸ συνάγειν τὰς τρίχας καὶ ἐμβάλλειν εἰς κροκοειδῆ κεκρύφαλον.»

Ἐν παρόδῳ σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι σήμερον οὗτος ἀκριβῶς εἶναι ὁ τρόπος τῆς κομμώσεως τῆς κεφαλῆς τῶν πλείστων ἐκ τῶν ἡμετέρων γυναικῶν.

Τὰ δὲ κτένια ἅτινα μετεχειρίζοντο ἦσαν πύξινα. «Τί ἀποτέλεσμα θὰ φέρῃ, λέγει ὁ Μαρτιάλης, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, ὅπου οὐδὲ τρίχα θὰ ἀπαντήσῃ, τὸ δωρηθέν σοι τοῦτο μὲ τοὺς πολλοὺς ὀδόντας πύξινον κτένιον;»

Ἐν δὲ τῷ Ὀβιδίῳ ἡ χήρα τοῦ Φλαμινίου παραπονεῖται ὅτι «ἡ ἐξυρισμένη κόμη τῆς τῇ καθιστᾷ τοῦ λοιποῦ ἀνωφελῆ τὰ πύξινα κτένια.»

Ὁ δὲ Κλαύδιος ὁμιλεῖ περὶ κτενίων ἐλεφαντίνων.

«Ἡ νεᾶνις αὕτη, λέγει, καταυλακίζει πανταχόθεν τὴν κόμην αὐτῆς διὰ τῶν δηγμάτων τοῦ πολυόδοντος ἐλεφαντοστοῦ.»

Ἀλλὰ δὲν ἥρκει μόνον νὰ γινώσκῃ νὰ κτενίσῃ καὶ ἐντέχνως εὐτρεπίσῃ αὐτὴν, ἐχρειάζετο προσέτι νὰ τὴν συνέχῃ. Ὁ Μαρτιάλης λέγει ὅτι συνείχον ταύτην διὰ περονίδων ἐχουσῶν πρὸς τοῦτοις τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ ἐμποδίζωσι τὴν ῥύπανσιν τῶν ἐνδυμάτων.

Αἱ περόναι αὗται ὡς ἐκ τῆς συναρμογῆς καὶ τοῦ σχήματος αὐτῶν ἀνεμίμνησκον καθ' ὅλοκληρίαν τὰς ἡμετέρας. Εὐλιναι ἦσαν αἱ ἀπλούσταται, αἱ δὲ πολυτελέσταται χρυσαῖ *).

Διὰ χρυσῆς δὲ περονίδος ἐκ τῆς κόμης ἀποσπασθείσης «Ἡ Φουλβία, τὸ πτώμα τοῦ Κικέρωνος ὑβρίζουσα, διεπέρασε τὴν γλώσσαν τοῦ ἐνδύξου ῥήτορος, τὰς ὕβρεις ἐκδικοῦσα ἃς ὑπέστη ἕνεκεν αὐτῆς.»

(*) Ἡ χρῆσις αὐτῶν ἀπώλετο ἐν τῇ σκοτίᾳ τοῦ χρόνου. Ἡ Ἰουδήθ πορευομένη ἵνα σφάξῃ τὸν Ὀλοφέρνην ὅπως σώσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας, ἐπαίρει τὴν λαμπρὰν αὐτῆς κόμην, διὰ χρυσῆς περονίδος

(*) Περιφνημον ἐν Σικελίᾳ ὄρος διὰ τὸ εὐωδέστατον αὐτοῦ μέλι.

Παρά ταῖς ἐξυβρίσεσι ταύταις, αἵτινες τοῦλάχιστον τυχαῖόν τι μόνον γεγονὸς ἀπετέλουν, ἦτο ἡ καθημερινή τιμωρία, ἐπιβαλλομένη εἰς τὴν δυστυχὴ ἐκείνην ἥτις, εὐτρεπίζουσα τὴν κόμην τῆς κυρίας της, κατ' ἐλάχιστον ἡστόχει.

Ὁ Μαρτιάλης δίδει ἡμῖν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μικρόν τι δείγμα τοῦ χαρακτῆρος τῶν Ῥωμαίων κυριῶν, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ὅταν ἐπεχείρουν τὴν τιμωρίαν (καὶ συχνὰ ἐπεχείρουν ταύτην) δὲν ἡστυεύοντο.

Ἴδου τί λέγει περὶ τινος ἐξ αὐτῶν. «Ἐν μόνον βοστρύχιον τῆς κόμης αὐτῆς, κακῶς ὑπὸ τῆς περονίδος ἐστηριγμένον, δὲν εὗρίσκετο εἰς τὴν θέσιν του. Ἡ Λαλαγὴ ἐπικαλεῖται εἰς ἐπικουρίαν τὸν μηνυτὴν τοῦ ἐγκλήματος, τὸ κάτοπτρον, *) καὶ πάραντα βούνευρον ἐτιμώρησε τὸ κακούργημα τοῦτο, τὴν κατὰ μιᾶς τριχὸς διαπραχθεῖσαν ταύτην ἀπόπειραν.»

Τέλος πάντων ὁ Προπέρτιος βεβαιοῖ ὅτι δαρέντα τὰ δυστυχὴ ταῦτα πλάσματα, «κατήντων ἐνίοτε καὶ νὰ τὰ κρεμῶσιν ἐκ τῆς κόμης.»

Τοιαῦται λοιπὸν ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, αἱ περίφημοι ἐκεῖναι καὶ περίβλεπτοι δέσποιναί ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι, παρελθούσης τῆς ὀργῆς αὐτῆς, ἡ χαρίεσσα νέα κόρη λίαν ἡρεμος ἀνεκάθιζε καὶ «ἐπανελάμβανε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐφημερίδος τῶν συρμῶν.»

Εἴπομεν ἤδη ὅτι ἦσαν καί τινες ἐξαιρέσεις, εἰκάζω δ' ὅτι καὶ ἡ ἡμετέρα ἡρώϊς ἐκ τούτων ἦτο. Θὰ ἐβεβαίουν μάλιστα ὅτι θὰ ἦτο ἀξία νὰ τῇ ἀποδώσωμεν τοὺς πρὸς τὴν νέαν Νάπην θωπευτικούς ἐκείνους λόγους τοῦ Ὀβιδίου. «Ἡ κομμώτριά της δύναται νὰ ἦναι ἡσυχος, διότι δὲν θὰ τῇ ξεσχίσῃ τὸ πρόσωπόν της διὰ τῶν ὀνύχων οὐδὲ θὰ ἐμπήξῃ εἰς τοὺς βραχίονάς της καρφίδας.»

(*) Ἐκτὸς τῶν μικρῶν ἐκείνων προχείρων κατόπτρων αἱ Ῥωμαῖαι ἐγίνωσκον καὶ τὰ τοῦ θυλακίου. «Διατί, ἐρωτᾷ ὁ Ὀβίδιος τινὰ ἐξ αὐτῶν, ὁδηγεῖς τὸ ποίμνιόν σου μετὰ τοῦ κατόπτρου σου μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν ὀρέων;»

IX — Φύκη.

Ἀρά γε ἡ ἡμετέρα Ῥωμαῖα εἶναι ἐκ τῶν μελαγχολικῶν καὶ ὀνειροπόλων ἐκείνων φύσεων, αἵτινες μετὰ τῶν εἰλικρινῶν μόνον καρδιῶν κοινωνοῦσι, καὶ αἵτινες, ὅπως θέλξωσιν αὐτὰς ἐνασμενίζονται νὰ ὑποκρίνονται ὅτι πολλὰ ἔπαθον; Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει «ἀλείφει τὰς παρειὰς της διὰ λεπτοῦ χρίσματος κιμωλίας ἢ ψιμυθίου ἵνα μεταδώσῃ εἰς αὐτὰς συμπαθητικὸν χρῶμα.» ἢ μᾶλλον θὰ εὐχαριστηθῇ εἰς μίγματι ἐκ χονδρῶν κυάμων, δι' ὧν χρίεται δις ἢ τρίς ἀλληλοδιαδόχως.

Ὁ Ὀβίδιος εἶπε καὶ πλέον ἢ ἅπαξ ἐπανέλαβε «Πᾶσα γυνὴ ἀγαπῶσα πρέπει νὰ ἦναι ὠχρὰ, διότι τοῦτο μόνον τῇ ἀρμόζει. Πρέπει δὲ νὰ δελεάζεται πᾶς ὁ βλέπων αὐτὴν ὥστε νὰ ἀνακράξῃ «Ἀγαπᾷ!»

Οὐχ ἦττον ἡ Ῥωμαῖα ἡμῶν δὲν θὰ ἀμελήσῃ καὶ τὴν συμβουλήν τοῦ Ὀρατίου, ὅστις «συνιστᾷ νὰ πίνωσι τὸ ἔγχυμα τοῦ κυμίνου,» τῆς οὐσίας ταύτης ἐχούσης τὴν ιδιότητα λίαν ἄλλως ἀμφισβητήσιμον, νὰ ἀποχρωματίζῃ τὸ πρόσωπον. Σήμερον ἐν γένει προτιμᾶται τὸ ὄξος (vinaigre), ὅπερ εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον ὑγιεινόν.

Τέλος ἐστὲ βέβαιοι ὅτι, «καὶ καρποῦ ὠρίμου πίπτοντος ἐκ τοῦ δένδρου ἴαν αὕτη εἶχε μελαντέραν χροιάν, τὰ πάντα ποιεῖ ὅπως δυνηθῶσι νὰ εἴπωσι περὶ αὐτῆς, μετὰ τοῦ Ὀβιδίου. «Ἡ χροιά αὐτῆς ἔχει τὴν λευκότητα τοῦ λαμπροτέρου μαρμάρου.»

Ἴσως ὅμως προτιμήσῃ διὰ τὸ πρόσωπόν της χροιάν ζωηροτέραν καὶ νεαροτέραν, καὶ τότε θὰ μάθῃ διὰ χρωμάτων ἐπιτηδείως ἀποχραινομένων, νὰ ἐξαίρῃ τὸ ρόδινον χρῶμα. Αἱ Ῥωμαῖαι κυρίαι εἶχον αὐτόχρομα πάθος πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλοκοσμίας, περὶ τοῦ ὁποίου μετὰ τοσαύτης χάριτος ὁ Ὀβίδιος εἶπε «Τὴν ἐλαφρὰν ροδόχροιν, ἣν τὸ αἷμα ἠρνήθη, δίδει ἡ τέχνη.»

Καὶ ἔχει μὲν δίκαιον ἀναμφιβόλως ὁ Τίβουλλος ἀνακράζων «πρὸς τίφυκιον

τὰς παρειάς της μέ λαμπρὸν φύκος;»

Πλὴν ἐκ τοῦ ἐναντίου δυνάμεθα ἐρω-
τῆσαι τίς λαὸς πεπολιτισμένος ἢ ἄγριος
δὲν ἔσχε τὴν ἀδυναμίαν ταύτην; Οἱ
ῥαῖοι τοῦ Ῥακίνα στίχοι μᾶς τὸ ἀναγ-
γέλλουσι διὰ τὴν βασίλισσαν Ἰεζά-
βελ, καὶ αἱ τοῦ ναυάρχου Dupetit Thou-
ars ἐκθέσεις μᾶς διδάσκουσιν ὅτι ἡ βα-
σίλισσα Πομαρὲ δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένη.
Ἄλλως τε, παραλείποντες τὸν παρὰ
τοῖς ἀγρίοις στιγματισμὸν, ὅστις δὲν
εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ εἰδὸς τι ζωγραφίας
εἰς τὸ σῶμα ἐμβεβλημένης, δὲν εἶδομεν
πρότινων ἐτῶν ἐν Παρισίοις τοὺς εἰ-
δεχθεῖς ἐκείνους Ἰβαίους, τοὺς θεωροῦν-
τας ὡς εὐγένειαν τὸ νὰ χραίνωσι τὸ
πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα μὲ ἐρυθρῶδές τι
ἐπίχρυσμα;

Ἐν Ῥώμῃ, διηγεῖται ὁ Ὁράτιος, μετε-
χειρίζοντο τρία κύρια εἶδη φύκους, τὸ
ἰνδοκόκκιον, τὴν μίλτον καὶ «οὐσίαν»
τινὰ ἐκ περιπτώματός τινος τοῦ κροκο-
δείλου ἐξηγμένην.»

Τὰ φύκη δὲ ταῦτα δὲν ἐχρησίμευον
μόνον εἰς τὸ νὰ δίδωσιν εἰς τὸ δέρμα
ἐπιδεικτικώτερον χρωματισμὸν, ἀλλὰ
τὰ μετεχειρίζοντο καὶ ὅπως ὑπὸ ἐλα-
φρὸν χρίσμα ἀποκρύπτωσι τὰ ἀψευδέ-
στατα τῆς ἡλικίας ἴχνη.

Ὅποια διὰ τοὺς ποιητὰς ἔξοχος εὐ-
καιρία ἵνα σκώψωσι! Πρὸ πάντων δὲ
ὁ Μαρτιάλης δείκνυται ἀνελεήμων πρὸς
τὰς πτωχὰς ταύτας γυναῖκας· ἐπειδὴ
εἰς τὴν μὲν λέγει «Κοιμᾶσαι ἄνευ τοῦ
προσώπου σου,» εἰς τὴν ἑτέραν, «χροιάν
μὲν ἔχεις καλὴν, οὐχὶ ὅμως καὶ καλὴν
ἐπιδερμίδα,» τέλος εἰς τρίτην «Πρόσε-
ξον μὴ ὁ ἀγορανόμος δὲν σὲ ἀκούσῃ ἢ δὲν
σὲ ἴδῃ· ἐπειδὴ εἶναι θαῦμα νὰ ὁμιλῇ μία
εἰκὼν.»

Ῥίπτει δὲ τὴν μικρὰν ταύτην νουθε-
σίαν, ἐξ ἧς πολλοὶ θὰ ἠδύναντο νὰ ὠφε-
ληθῶσιν· «ἔλλειψις κρυπτομένη φαί-
νεται μεγαλειτέρα ἢ ὅ,τι πραγματικῶς
εἶναι.»

Ὁ δὲ Ἰουβενάλιος, ὡς πάντοτε, εἶναι
πολὺ ἀπηνέστερος. «Ἡ κεχρωματισμέ-
νη αὕτη ὄψις, ἣν κατακαλύπτουσι το-
σοῦτοι χρωματισμοὶ καὶ ὅπου προσκολ-

λῶνται τὰ χεῖλη τῶν ἀτυχῶν συζύγων,
πρόσωπον εἶναι ἢ ἔλκος;

X—Διάπλασις τῶν ὀφθαλμῶν, φακά,
παιπάλη (poudre)

Αἱ ῥωμαῖαι κυρίαι παρέλαβον ἐκ τῶν
Ἀσιανῶν τὴν χρῆσιν τοῦ στίμμεως
ὅπως βάπτωνται τὰ βλέφαρα, τὰς βλε-
φαρίδας καὶ τὰς ὀφρῦς. Ἄλλως τε, τὸ
ἔθος τοῦτο ἀνέρχεται, φαίνεται, εἰς τοὺς
πρώτους τοῦ κόσμου χρόνους, ἐπειδὴ ὁ
Ἡσαίας λέγει, ὁ δὲ Ἰερεμίας ὡς καὶ ὁ
Ἰεζεκιὴλ ὑπομιμνήσκουσιν εἰς τὰς θυ-
γατέρας τοῦ Ἰούδα ἀνὰ φυκιωθῶσι μὲ
στίμμι ὅπως ἀρέσωσιν εἰς τοὺς ξένους.»

Τὸ στίμμι διεδέχθη ἡ μολυβδίτις
(ὕπερχλωροῦχος σίδηρος), ἥτις
ἐπίσης ὠφελε νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ἄλλας
οὐσίας.

Ὁ Ὀβίδιος ὁ ὁποῖος ἔγραψεν ὁλόκλη-
ρον βιβλίον ἐπὶ τῶν βαμμάτων τοῦ
προσώπου δίδει, ὁμιλῶν περὶ τῆς
διαπλάσεως τῶν ὀφθαλμῶν, τὰς ἐξῆς
ὁδηγίας· «Πρέπει νὰ μελαίνηται ἐλαφρῶς
ἡ περιφέρεια τῶν ὀφθαλμῶν, νὰ ἐμφυ-
σᾶται μεταξὺ τῶν βλεφάρων παιπάλη
τις, ὅπως φαίνωνται μεγαλιέτεροι καὶ
λαμπρότεροι οἱ ὀφθαλμοί, νὰ βάπτων-
ται δὲ αἱ βλεφαρίδες μὲ τὸ μέλαν τῆς
σηπίας, καὶ νὰ μηκύνηται, διὰ περαιτέ-
ρω σχηματισμοῦ, τὸ τόξον τῶν ὀφρύων.»

Ἀπὸ τοῦ Ἰουβενάλιου ἡ τελευταία
αὕτη ἐργασία ἐγίνετο διὰ βελόνης μελαι-
νομένης εἰς τὸν καπνόν. Καὶ σήμερον
δ' ἔτι οὗτος ὁ τρόπος εἶναι ὁ συχνότερον
ἐν χρήσει καὶ ὁ δραστικώτερος. Ὁ δὲ
Πλίνιος προτιμᾷ «τὰ ὠὰ τῶν μυρμή-
κων κεκαυμένα καὶ τετριμμένα.» Ἀλλὰ
διὰ τὸν Μαρτιάλην τί ἐνδιαφέρει ἡ οὐσία!
Πάντοτε θὰ εὕρῃ αἰτίαν τινὰ ἵνα σα-
τυρίσῃ. «Διατὶ, λέγει εἰς τὴν Σαβέλ-
λαν, ἐβουλεύθης νὰ μὲ ἐρεθίσῃς διὰ τῆς
ὀφρύος ἣν σὺ ἢ ἰδίᾳ τὴν πρωΐαν ταύ-
την κατεσκεύασας;»

Ἴσως ἐπρόκειτο ἐνταῦθα περὶ ὀφρύων
οὐχὶ βεβαμμένων, ἀλλὰ ψευδῶν, ἐκ τοῦ
εἶδους ἐκείνων, ἃς, κατὰ τοὺς λόγους
τοῦ Πετρωνίου, ἀκόλουθός τις τῆς Τρυ-

φαίνης ἐπέθηκεν εἰς τὴν νέαν Γιτώναν ἀφ' οὗ τὴν ἐκάλυψε μὲ φενάκην.»

Ἡ δὲ τῶν φακῶν χρήσις, τῶν κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος περιβοήτων, ἐγινώσκετο ἐν Ῥώμῃ; Οὐδόλως ἀμφίβολον μοι φαίνεται. Ἦσαν δ' ἐμπλαστρίδια, μαῦρα καὶ ἐστρογγυλεμένα splenia ἄτινα ἐπέθετον ἐν εἶδει φυτωρίου ἐπὶ τοῦ δέρματος. Ὁ Μαρτιάλης ταύτας σαφέστατα σημαίνει λέγων «πλήθος φακῶν ὡς ἀστέρες καταγλαΐζουσι τὸ ὑπερήφανον μέτωπόν σου.»

Καί ποτε ἀντὶ ἐμπλαστριδίων ἐσχημάτιζον μέλανας κυκλίσκους διὰ γραφίδος. Καὶ σήμερον δ' ἐτι αἱ Συνησαῖαι ζωγραφοῦσιν ἐπὶ τῶν παρεῖων των διὰ ἀφεψήματος κικίδων ὀρυζὸς καὶ κρόκου (σαφράσι) παντοῖα, ἡραιόσχιδῃ ὀλίγον, φυλλάρια δένδρων, δίδοντα εἰς τὴν φυσιογνωμίαν χάριέν τι καὶ ὅλως ιδιότροπον.

Τέλος δ' αἱ Ῥωμαῖαι κυρίαι ἐπάσσοντο τὴν κόμην παιπάλῃ; Ὡς ἀποδείξιν παραθέτουσι τὰς μομφὰς ἃς ὁ Κάντιος ἀπευθύνει πρὸς τὰς καθιστάσας τὰς κόμας των χρυσολαμπεῖς διὰ τινος κονιώδους μίγματος· μοι φαίνεται ὅμως ὅτι ἐνταῦθα μᾶλλον περὶ βαφῶν πρόκειται ἢ περὶ παιπάλης, ἐν τῇ ἐκδοχῇ καθ' ἣν λαμβάνομεν τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν. Ἡ αἰτία δὲ δι' ἣν κυρίως θὰ φρονῶ οὕτως εἶναι ἡ μεγάλη ἀξία ἣν οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον εἰς τὴν στιλπνότητα καὶ καθαρότητα τῆς κόμης, καὶ ἡ ῥύπανσις αὐτῆς διὰ σποδοῦ ἢ κόνεως ὡς τὸ μέγα σημεῖον πένθους καὶ ὡς τὴν ὑψίστην δόλῳσιν τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἐκείνου ἀπὸ πάντων, εἰς ὃν ἡ ἀπελπισία ὑποβάλλει. Οὕτως ὁ Ὅμηρος μᾶς παριστᾷ τὸν Πρίαμον, μαθόντα τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἑκτορος. Οὕτω καὶ ὁ Εὐριπίδης τὴν Ἥλέκτραν, ἐτοιμαζομένην νὰ ἐκδικήσῃ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ἀγαμέμνονος. Ὅμως δὲ ῥητέον ὅτι αἱ Ἰουδαῖαι πραγματικῶς ἐχρῶντο παιπάλῃ. Ὁ Ἰωσήφ μᾶς διδάσκει ἀκόμη ὅτι ἐπροτίμων τὴν χρυσὴν, ἣν, ἐν παρενθέσει, πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐπαναφέρει ὁ συρμός.

XI — Στηθόδεσμοι· ὀρθωτικά προσκεφάλαια.

Ἐν γένει πιστεύεται ὅτι ἡ μανία τοῦ σφίγγειν τὴν μέσσην ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν τελευταίαν δυνατὴν περιστολὴν, εἶναι νέα ἐφεύρεσις. Πλάνη. Τοῦτο καὶ ἐν Ῥώμῃ ἐποίουν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, διὸ τὸ κολακευτικώτερον φιλοφρόνημα τὸ δυνάμενον πρὸς γυναῖκα νὰ ἀπευθυνθῇ ἦτο τὸ ἐξῆς· «Ὡς κάλαμος εἰσθε λεπτή.» Σήμερον λέγομεν «σφήκος ἔχετε μέσσην.» Ἡ ἰδέα ἡ αὐτὴ· ἀλλὰ τίς τῶν συγκρίσεων εἶναι κολακευτικωτέρα;

Τὸ βασανιστήριον ὄργανον ἦτο, ὡς καὶ νῦν, ὁ στηθόδεσμος. Ὁμιλεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ Πετρώνιος ἐν τῷ Σατυρικῷ του· ἀλλὰ καὶ ὁ Τερέντιος ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει τοῦ Εὐνούχου σαφέστατα αὐτὸν δηλοῖ, ψέγων «τὰς μητέρας ἐκείνας τὰς πιεζούσας διὰ τῶν στηθόδεσμων τοὺς ὄμους τῶν θυγατέρων αὐτῶν καὶ συνθλιβούσας τὸ στήθος ὅπως τὰς καταστήσωσιν ἰσχυοτέρας.»

Καὶ προστίθουσιν «ἐχούσαις δὲ καὶ τινα εὐσαρκίαν, φοβούμεναι μὴ ὁμοιάζωσιν ἀθλητῇ, ταῖς ἐλαττοῦσι τὴν τροφήν.» Καὶ καταλήγει διὰ τοῦ χαρίεντος τούτου βέλους «Ἴδου τίνι τρόπῳ τὰς ἀγαπῶσι.» Δὲν εἶναι δ' ἴσως ἀνωφελές νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι ταῦτα, ἅπερ θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς τῆς νεωτέρας ἱστορίας, ἐγράφησαν πρὸ εἰκοσι περίπου αἰώνων.

Ἀναμφιβόλως λοιπὸν ἡ Ῥωμαῖα ἡμῶν μέλλει νὰ ἐνδυσθῇ στηθόδεσμον.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι τοῦτο μόνον· θὰ καταφύγῃ καὶ εἰς ὀρθωτικόν τι συμπλήρωμα, ἐπειδὴ, ἀπαγγεῖλωμεν τὴν λέξιν ταύτην σιγῇ, ἡ μέσση τῆς ἀποκλίνει ὀλίγον. Τὴν ἀπόκλισιν ταύτην «ἀποκρύπτει τῇ βοηθείᾳ ἐλαφρῶν προσκεφαλαίων ἐπανορθούντων τὴν ἰσοσταθμίαν τῶν ὁμοπλατῶν *).

«Καὶ εἶχε μέγα δίκαιον, λέγει ὁ Ὀ-

(*) Εἰς ἀναλόγους μεθόδους ἐν ἀνάγκῃ κατέφευγον καὶ οἱ ἄνδρες. Ὁ Καπιτωλῖνος διηγείται περὶ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς ὅτι «εἶχεν ἐφοδιάσει τὸ στήθος αὐτοῦ μὲ λεπτὰ σάνδια, ὅπως εὐθὺς βαδίζῃ.»

βίδιος, μόνον, πρέπει νὰ φροντίζῃ ὅπως μηδεὶς περὶ τούτου ἀμφιβάλλῃ· ἡ δὲ παρατήρησις δικαιοσύνη καὶ οἷα πρέπει νὰ ἦναι διὰ πάντων ἀφορῶν κόσμου γυναικός. «Ὅποσα θὰ ἀπήρεσκον ἡμῖν, ἀνακράζει, ἐὰν τὰ ἐβλέπομεν ποιούμενα, ἀλλὰ τὰ ὅποια ἀρέσκουσιν ἡμῖν ἅπαξ ποιηθέντα.»

XII — Ἑσθῆτες.

Αὗται, μετὰ τῆς διευθετήσεως τῆς κόμης, ἦσαν τὸ κύριον κεφάλαιον τοῦ καλλωπισμοῦ. Αἱ ἐσθῆτες ἐνεκλείοντο εἰς ἐβενίνους ἢ ἐκ ξύλου ἀρωματικοῦ θήκας, πλουσιώτατα γεγλυμμένας. «Ὅπως ἀφαιρέσητε, λέγει ὁ Μαρτιάλης, τὴν τυχὸν ῥυπαίνουσαν κόριν, πλήξτε αὐτὰς ἐλαφρῶς μὲ τὴν χνοώδη οὐρὰν ζώου.»

Ποίου δὲ χρώματος ἔσεται ἡ ἐσθῆς ἣν ἡ ἡμετέρα ἡρώς μέλλει νὰ ἐνδυθῇ; Νὰ ἐκλέξῃ μόνον, δυνάμεθα εἰπεῖν, πρέπει· τοσοῦτον πολυάριθμοί εἰσι αἱ βαφαὶ ἅς ἡ μέταξα*) ἡ τὸ ἔριον λαμβάνει. Ἀλλως τε ἡ ἐκλογή αὕτη δὲν θὰ ἦτο ἀδιάφορος «ἐπειδὴ πάντα δὲν ἀρμόζουσιν εἰς πάντας.»

Διὰ τὰς πρωῒνας ἐσθῆτας ὁ Ὀβίδιος συνιστᾷ τὸ θαλασσοπράσινον «τὸ ἀναμιμνήσκον τὸ χρῶμα τῶν ὑδάτων ἐξ οὗ ἡ ὀνομασία ἐλήφθη,» ἡ τὸ οὐράνιον κυανοῦν «τὸ ἀνεφέλω οὐρανῷ ὁμοιάζον.»

«Τὰ δὲ δις βεβαμμένα ἐν τῇ Τυρία πορφύρα ὑφάσματα» θέλει νὰ φυλάττωνται δι' ἡμέρας πομπῶν ἢ ἐορτῶν.

Ὁ Ὀβίδιος θυσιάζει ἐπίσης ὁλόκληρον κεφάλαιον εἰς τὴν κοπὴν τῆς ἐσθῆτος, ἐξ οὗ ἀντέγραψα τυχαίως τὰ ἐξῆς.

«Γυνὴ μετρίου μὲν ἀναστήματος πρέπει νὰ ἐκλέγῃ τὸν ποδὴρην χιτῶνα δστις, ὡς πίπτων μέχρι τῶν πτερυνῶν δεικνύει ὑψηλότερον τὸ ἀνάστημα. Ὑ-

(*) Ἡ μᾶλλον προτιμωμένη μέταξα ἦν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀσσυρίου βάμβακος παρεχομένη. Ὁ Πλίνιος μᾶς διδάσκει ὅτι, ὅπως παραχθῇ, ἐτολύπευον τὰ βομβύκια ἐπὶ ἀτράκτου ἐκ σχοίνου, μαλακύναντες πρῶτον ἐν καθαρῷ ὕδατι. Τὴν αὐτὴν δὲ καὶ σήμερον μεταχειρίζονται ἐν ταῖς πλείσταις χώραις τῆς Ἀσίας.

ψηλοῦ δὲ, νὰ προτιμᾷ τὴν τήβεννον, τὴν τετραγωνοειδῆ, ὡς ἔχουσάν τι μεγαλοπρεπές.»

Τέλος δὲ, ἐὰν ἡ ἡμετέρα Ῥωμαία ἦναι ῥαδινὴ καὶ χαρίεσσα, θὰ τῇ ἀρμόζῃ ἐντελῶς ἡ πτιλωτὴ, χιτῶν ποικιλανθής, ἔχων τὴν ἐλαφρότητα, ὡς τὸ ὄνομα δεικνύει, τοῦ πτίλου. Τοσοῦτῳ δ' ἦττον θὰ διστάσῃ καθ' ὅσον μᾶλλον εὐκνημος εἶναι, αὐτῆς ἐσθῆτος ταύτης πάννυ ἐπιτρεπούσης νὰ φαίνεται τὸ πλεονέκτημα.»

XIII — Ὑπόδεσις.

Ὡμιλήσαμεν ἤδη περὶ τῶν καλῶν κνημῶν, ἐπίσης ἐν Ῥώμῃ τιμωμένων ὡς καὶ ἐν Παρισίοις. Διὸ καὶ ὁ Ὀβίδιος ἀπαιτεῖ δι' αὐτὰς αὐτὸν κόθορνον μὲ τὰς ἐπιχαρίτους ἐμπλέξεις.»

Ὡς πρὸς δὲ τοὺς πόδας τοὺς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀσχήμους παραδέχεται μόνον «τὸ κρύπτον ὀλοτελῶς αὐτοὺς ἐκ λευκοῦ δέρματος σανδάλιον.»

Ὅμως δὲ δὲν ἔπεται ὅτι δύνασθε νὰ ἀμελήσητε ὥστε «νὰ ἀφίηται ὁ ποὺς νὰ κολυμβᾷ ἐν εὐρυτάτῳ τινὶ πεδίλῳ, ὡς οὐδὲ νὰ σφίγγηται τὸ λωρίον μέχρι συστολῆς αὐτοῦ.»

Μικρόν τι τέχνασμα, κοινότατον ἄλλοτε ὡς καὶ σήμερον, εἶναι τὸ συνιστάμενον εἰς τὸ γίνεσθαι ὑψηλότερον διὰ χονδρῶν πελμάτων καὶ ὑψηλῶν καττυμάτων. «Ἴδετε τὴν πελωρίαν ταύτην γυναιῖκα, ἥτις, λέγει ὁ Ἰουβενάλιος, θὰ γείνη πυγμαίου βραχυτέρα ἅμα ἀφαιρέσαντες αὐτῇ τὸν κόθορνον.»

(Ἀκολουθεῖ.)

Κ. Γ. ΜΟΣΚΟΒΑΚΗΣ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

τοῦ ἀνωτέρω ἀρθρου ἐν τῷ Ζ' φυλλαδίῳ

Σελ. 400 στήλ. 4 στίχ. 3, γράφε πλήξη ἀντὶ πνίξη

Σελ. 403 στήλ. 2 στίχ. 36, γράφε κακὸν ἀντὶ καλὸν